

*if one uninvited guest brings along another? You just don't want me to come with you*" [4, с. 60].

У цьому випадку ми спостерігаємо виправлення у формі *прямого заперечення* з використанням тієї ж лексичної одиниці, що й у репліці-стимулі мовця. Напротивагу, наступний приклад демонструє корекцію неправильного розуміння за допомогою *непрямого заперечення* – один перформатив заперечується за допомогою іншого. Порівняймо:

*"Good. Promise me you'll never see him again then".*

*What? PC*

*"That's ridiculous! You are treating me like a child – telling me what to do!" PP*

*"I'm not darling." He shook his head. "I'm asking you, that's all. You do see I must be able to trust you, don't you?" KP*

*I nodded PI [10, с. 330].*

**Висновки.** Здійснивши аналіз дискурсних маркерів-ознак непорозуміння на прикладі сучасної англійської прози, доходимо висновку, що у дискурсній маніфестації цього типу інтерпретації бере участь як персональний дискурс, так і дискурс наратора. З точки зору семантично-синтаксичних ознак як зовнішньої реалізації багатше виглядають приклади, які ілюструють неповне розуміння та містять широкий спектр лексико-стилістичних та синтаксичних засобів. Причому, дискурсне виявлення неадекватності розуміння у цих випадках відбувається у другій фазі інтерактивного циклу непорозуміння, на відміну від неправильного розуміння, де основне дискурсне маркування відбувається у третій фазі.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Weigand E. Misunderstanding: the standard case. *Journal of Pragmatics* 31, 1999. P. 763–785.
2. Bazzanella C. The interactional handling of misunderstanding in everyday conversations. *Journal of Pragmatics* 31, 1999. P. 817–883.
3. Schegloff E. A. Third turn repair. *Current issues in linguistic theory*, 128. Towards a social science of language, 1997. Vol.2. P. 31–40.
4. Bernays A. *Professor Romeo*. N.Y.: Penguin Books, 1990. 270 p.
5. Kotthoff H. Gender and humor: the state of art. *Journal of Pragmatics* 38, 2006. P. 4–25.
6. Gough L. *Hot Shots*. USA : Penguin Books (PCF), 1991. 192 p.
7. Dexter P. *Paris Trout*. USA : Penguin Books (CAF), 1991. 306 p.
8. Collins J. *Lady Boss*. London : Pan Books, 1992. 559 p.
9. Radley S. *This Way Out*. Penguin Books, 1990. 221 p.
10. Calman C. *I Like it Like That*. London : BCA, 2002. 442 p.

УДК 811.111'42:328.161.2–316.46.058

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.2.20>

## ОЦІННІСТЬ ТА ЕМОТИВНІСТЬ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ДЕБАТІВ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ

### VALUE AND EMOTIONALITY OF PARLIAMENTARY DEBATES OF THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND

П'єцух О.І.,

[orcid.org/0000-0002-6944-7981](https://orcid.org/0000-0002-6944-7981)

доктор філологічних наук,

доцент кафедри теорії та практики перекладу

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

У статті детально досліджено вербальний план вираження емотивного та оцінного компонентів значення у межах політичного дискурсу парламентських дебатів Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. Характерним для політичного дискурсу стає превалювання емотивного, афективного та оцінного компонентів над інформаційним планом вираження, що зумовлює дієвість проведення парламентських дебатів. Емотивність та оцінність британських парламентських дебатів ґрунтується на спонтанності та неможливості передбачити розвиток інтеракцій між комунікантами в парламентській залі, їхню вербальну поведінку та реакції на висловлення.

Типовою рисою політичної комунікації у британському парламенті є агресивний, яскраво виражений конкурентний стиль комунікативної взаємодії учасників парламентських дебатів. взаємні глузування та обмін жартівливим репліками забезпечують гостру критику діяльності опонентів, зниження чи руйнування їхнього позитивного іміджу у політичному житті суспільства. Члени британського парламенту послуговуються різноманітними емотивними засобами, позитивно та негативно конотованими лексичними одиницями, які слугують привертання та фокусування уваги на певній інформації під час парламентських дебатів. Оцінність та емотивність висловлень учасників дебатів ґрунтується на постійному залученні опозиції свій–чужий при продукуванні комунікації. У цьому дослідженні проаналізовано особливості вживання позитивно та негативно конотованої лексики, найчастіше уживаних вигуків, які передають ставлення та емоції комунікантів британських парламентських дебатів. Детально розглянуто специфічні лінгвістичні та екстралінгвальні особливості формування та функціонування деяких метафоричних моделей, якими оперують учасники дебатів для успішності обговорення існуючих проблем внутрішньої політики під час засідань Палати Громад британського парламенту у період пост-Тетчеризму незалежно від провладної партії.

**Ключові слова:** політичний дискурс, парламентські дебати, емотивність, жарт, вигук, метафора, позитивна та негативна конотація.

This article concentrates on the studying of emotive and evaluative components' verbal realization in the political discourse of the British parliamentary debates. Political discourse is characterized by the emotive, affective and evaluative components prevalence over informative component of expression. Emotiveness and evaluation in the UK parliamentary debates are specified by spontaneity and impossibility to predict the interaction of the communicants, their reactions and verbal behaviour. The typical feature of the political communication in the UK parliament is an aggressive, vivid, competitive style of interaction reflected in the verbal form of presentation. Mockery and jokes provide for better and deeper criticism of the opponents in the political communication, illumination of their positive image in the political life of the society. The members of the British parliament are well-known for their eloquence in producing effective speeches, they highly use various emotive positive and negative interjections that fill their speeches with emotiveness and evaluation, serving to pay attention to certain information in the parliamentary debates. Communicants in the parliamentary debates prefer expressing their attitude by means of different lexemes with evaluative component of meaning, realizing the opposition of positive attitude of their allies and negative attitude towards the opponent. The analysis determines cognitive background and extralinguistic factors influencing the usage of metaphoric models in the British parliamentary debates that stimulate public attention and promote communicants dominance in the discussions in the House of Commons. Such debates represent the events and phenomena regardless the party that gains majority in the UK parliament.

This research also deals with the factors that include the events and phenomena related to the political, economic and social spheres of the British society. The paper analyses the Hansards of the UK parliamentary debates. Such debates represent the events and phenomena of the post –Thatcher period.

**Key words:** political discourse, parliamentary debates, emotiveness, evaluation, joke, metaphor, interjection, positive and negative connotation.

**Постановка проблеми.** Політичний дискурс є складним комунікативним процесом, під час якого відбувається емоційний та інформаційний взаємообмін в реальній соціокультурній ситуації [1, с. 6; 2, с. 8]. Саме британські парламентські дебати є яскравим прикладом підвищеної емоційності, експресивності висловлювань комунікантів, які влучно використовують конотативно забарвлену лексику, підкріплену пара вербальними засобами задля максимального маніпулювання як свідомістю адресатів у парламентській залі, так і кінцевого адресату, тобто потенційних виборців. Кожен із учасників дебатів виражає своє суб'єктивне ставлення до представлені інформації, завдяки якому спрямовує увагу і ставлення адресатів у вигідному для себе руслі. Суб'єктивне ставлення до інформативного плану повідомлення представлено в категоріях оцінки й емотивності. Оцінність реплік учасників парламентських дебатів Сполученого Королівства спрямована наміром демонстрування переваг своїх однопартійців та недоліків опонентів політичної комунікації, емоційність зумовлена спонтанною реакцією, психологічними особливостями та мовленнєвою поведінкою комунікантів на представлені інформаційні повідомлення. Дієве

поєднання обох категорій у запеклих дебатах британського парламенту стає одним із ключових механізмів втілення результативності висловлювань політичних комунікантів.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідники комунікаційних процесів стверджують, що висловити свою думку нейтрально неможливо, оскільки навіть неформальна розмова має на меті своєрідне здійснення влади, а саме вплив на сприйняття та структурування світу співрозмовником (Р. Блакар, К. Бах, П. Бейлі). У політичному дискурсі суб'єктивне ставлення пов'язують з тим, що цей тип дискурсу спрямований викликати в адресата певне ставлення до представлені інформації, що зумовлює важливу роль у ньому саме фактору емотивності, який проявляється у превалюванні оцінного компонента над інформаційним (Г. Колшанський, К. Лі, Дж. Кресс), наявності оцінної акцентованості та суб'єктивності (Дж. Фіске, К. Хекер). Тобто політичний дискурс характеризується домінуванням цінностей над фактами, оцінності над інформуванням, емоційності над раціональністю (К. Елдер, А. Мусолфф, Л. Ставицька, В. Ущина). Враховуючи важливість оцінного компоненту висловлювань у політичному дискурсі, нагальним

питанням нашої розвідки постає комплексне дослідження мовної реалізації оцінності й емотивності британських парламентських дебатів як типу політичного дискурсу.

**Постановка завдання.** Мета статті полягає у дослідженні мовної реалізації оцінності та емотивності під час інтеракцій учасників парламентських дебатів Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. До завдань статті належать визначення специфіки, семантичних ролей у структурі пропозицій, стилістичних засобів і мовних засобів, які сприяють втіленню оцінності, емотивності й експресивності у політичному дискурсі парламентських дебатів у Сполученому Королівстві.

**Виклад основного матеріалу.** Політичний дискурс є сукупністю комунікативних ситуацій, учасниками яких є суб'єкти політичної діяльності, спрямованої на конструювання політичної реальності, що забезпечується формуванням, досягненням та утриманням владних відносин у суспільстві та здійсненням внутрішньої та міжнародної політики. Конструювання впливових владних відносин у політичному дискурсі відбувається як за рахунок інформаційного навантаження, так і за рахунок особливого емоційного тла його одиниць та їхньої організаційної структури.

Відповідно, у політичному дискурсі відбувається переважання оцінного компонента над інформаційним, що зумовлює важливість у політичному дискурсі не стільки точності й ясності розуміння, скільки оцінка висловлень і провокування бажаної реакції завдяки завоюванню симпатій і довіри адресатів [3, с. 6]. Оцінний компонент є чинником смислової невизначеності політичного дискурсу, який у поєднанні з понятійною точністю складають дві важливі протилежні тенденції політичного дискурсу [3, с. 6]. Оцінка й емотивність політичного дискурсу парламентських дебатів засновані на постійній опозиції *свій – чужий*, що відповідно зумовлює шкалу емотивно-оцінного компонента значення інформаційних повідомлень відносно однопартійців і опозиціонерів від *дуже позитивного* для своїх до *різко негативного* для чужих.

Специфіку емотивності та оцінності британських парламентських дебатів визначає спонтанність та неможливість передбачення розвитку інтеракції між комунікантами. Відповідно до традиції, учасникам дебатів не дозволено читати задалегідь підготовлену занотовану промову. Це особливе правило дозволяє підтримувати спонтанність та емоційність реакцій усіх учасників дебатів. У коментарях до норм і правил британ-

ського парламенту щодо поведінки комунікантів зазначено, що виступ порушника цього правила можуть одразу перебити та змусити до спонтанного виступу, вигукуючи *Reading*, хоча таке втручання у виступ доповідача не є продуктивним і порушує дисципліну, проте не забороняється:

*Members who read or who appear to be reading their speeches or supplementary questions are sometimes barracked with cries of "Reading!". Whilst we do not favour the reading of speeches, we believe that barracking Members for excessive use of notes is counter-productive* [4].

Нотатки не дозволяють використовувати не лише під час відповідей, а також при задаванні питань до учасників дебатів від коаліційного й опозиційного урядів. Проте на практиці деякі учасники дебатів використовують нотатки під час опитувань міністрів. В останні роки відбулися зміни в моделі проведення парламентських дебатів, оскільки скасовано заборону на використання прямих цитувань, що дозволяє користуватися деякими записами. Відповідно до нових правил міністрам надається право попередньо підготувати записи, продумавши можливі питання від інших учасників дебатів, що допомагає підготувати приблизні відповіді та надає змогу оперувати даними під час майбутніх дебатів. Такий наперед підготовлений текст уможливило оперування інформацією для підтвердження істинності своїх висловлювань і демонстрації своєї професійності, проте є опосередкованим лише процесом підготовки до дебатів та не використовується безпосередньо під час дебатів, є виявом *нульової інтертекстуальності*. Незважаючи на нововведення, спонтанність і несподіванка в питаннях опонентів заради можливості застати міністра зненацька залишається. Модель проведення парламентських дебатів у Сполученому Королівстві суттєво відрізняється від стилю дебатів парламентів інших країн, де практикуються виступи з наперед підготовленими промовами.

Спонтанність і непідготовленість як особливі риси британських парламентських дебатів визначають стиль проведення дебатів, який за традицією можна визначити як активний, подекуди агресивний (*cut-and-thrust*) обмін репліками. Мовний знак *cut-and-thrust* у словниках подається як *"interesting and exciting arguments in a lively, aggressive manner"* [5] або, навіть, як визначає ідіоматичний словник *"a vehement argument"* [6]. Ці значення демонструють підвищену експресивність, навіть подекуди шаленість поведінки комунікантів під час дебатів. Цю ідіому часто використовують у фехтуванні на позначення атак за

допомогою меча (*in fencing using the blade and the point of a sword* [7]). Метафоричне перенесення цього знаку із донорської зони ХОЛОДНА ЗБРОЯ до політичної сфери пов'язано із особливостями обміну репліками між комунікантами, що проходить у змагальній, жвавій, часто посилено агресивній манері для нанесення удару чи відбивання нападу «політичного супротивника» у вербальній формі вираження. Доречність використання цієї ідіоми щодо моделі проведення парламентських дебатів вмотивована також і традицією, за якою раніше учасники дебатів були зобов'язані приносити із собою меч безпосередньо до зали парламенту.

Отже, стиль парламентських дебатів Сполученого Королівства передбачає слухання виступів учасників дебатів і включення у спонтанні реакції на висловлення опонентів, що робить Палату Громад досить галасливим місцем, де повсякчасно можна почути яскраво виражені думки, слова схвалення чи засудження, із включеннями дотепних реплік, жартів і насмішок. Взагалі, жартівливі дотепні репліки є характерними для британських парламентських дебатів. На думку В. О. Самохіної, жарт є соціальним знаком, який відтворює комічний сценарій, що формує соціальні ролі партнерів по комунікації. Жарт як одиниця гумористичної жартівливої комунікації з несподіваною комічною кінцівкою (пуантом) характеризується розрядженням напруги від очікування й виявляється в сміховій реакції [8, с. 121]. Жарти є продуктивним засобом реалізації критики та руйнування іміджу опонентів політичної комунікації та сприяють встановленню домінантного статусу мовців під час британських парламентських дебатів. Учасники дебатів повсякчасно демонструють своє почуття гумору в репліках, адресованих опонентам по комунікації, активно критикуючи їхню діяльність у вигляді жартівливих реплік, що посилює ефективність парламентських інтеракцій за рахунок неочікуваності від введення комічного під час проведення парламентських засідань. Дотепні жарти допомагають створити особливу атмосферу під час дебатів за рахунок залучення максимальної кількості комунікантів до обговорення, які виявляють свою зацікавленість сміхом, який не обмежується нормами та правилами проведення парламентських дебатів у Сполученому Королівстві.

У трактаті Т. Е. Мея, присвяченому традиціям та звичаям британського парламенту, стверджується, що Спікер Палати Громад зазвичай намагається не стримувати традиційну жвавість

і прямолінійність у вираженні думок членів парламенту, оскільки стиль проведення дебатів ніколи не відрізнявся надмірною ввічливістю та стриманістю [9].

Отже, поширена думка про те, що британці залишаються спокійними та стриманими [10; 11] не підтверджується їхньою поведінкою під час дебатів, що характеризується підвищеною емотивністю завдяки постійному намаганням створити конфліктні ситуації, в яких легко показати свою політичну партію у вигідному світі та принизити опонентів.

Під час інтеракції члени урядової коаліції та представники опозиції дозволяють собі показувати свої емоції, демонструючи свою підтримку вербально, голосно повторюючи хором *Hear, hear*, що є скороченням від *hear him*. Використання цього слова є символічним, оскільки демонструє як на вербальному так і на емоційному рівнях свою підтримку висловленому, вказуючи, що всі інші «чують» думку комуніканта-однопартійця та підтримують її [12]. Цю лексему, в якій спочатку додавали займенник *him* (*hear him, hear him!*) почали використовувати у британських парламентських дебатах з кінця XVII століття та в кінці XVIII століття її було скорочено до одного слова *hear!*, що є зазвичай перформативом згоди (підтвердження чи погодження) чи схвалення. Проте спектр відтінків значень цього перформативу не обмежується лише позитивною конотацією. Так, він може означати незгоду, насмішку, глузування, зневажання та ін. (*The same words may be used for very different purposes, and instead of implying approbation, they may express dissent, derision or contempt. (24th edition, p. 450)* [12]).

Використання дієслова *hear* є повсякчасною ознакою реакції учасників парламентської комунікації та застосовується без обмежень і зупинення з боку Спікера, який завдяки бурхливому висловленню комунікантів дізнається про їхню думку та настрої під час дебатів. Приміром, під час вирішення непорозуміння відносно порядку обговорення процедурних питань (*points of order*) учасник дебатів надає пораду Спікеру щодо вирішення проблеми та, звертаючись до інших комунікантів, апелює до чесності та неупередженості своєї точки зору:

*I think I have shown considerable readiness to grant UQs and hear points of order, and I do not intend any discourtesy to the hon. Lady. She is extremely assiduous in the execution of her duties, but I do not think that I can say more than that today if I am to be fair about it – well, I am being fair about it – [Interruption.] Well I think I'm being fair*

anyway – [*Hon. Members: “Hear hear”*]. *It is quite useful to hear the odd “Hear hear”. If there are other points of order we had better hear them* (HC Deb 17 Nov 2015: Column 551).

У репліці комуніканта використано стилістичну фігуру градації, що базується на нагнітанні експресивності однорідних виразних засобів, оскільки комунікант переходить від висловлення припущення (*I am to be fair about it*) до ствердження своєї правоти (*I am being fair about it*) та її підкріплення повтором усєї конструкції з додаванням прислівника *anyway* для посилення своєї точки зору (*I think I’m being fair anyway*). Градуальним повторювальним характером фрази мовець мав на меті викликати підтримку та вербально виражену згоду інших учасників дебатів. З їхньої бурхливої реакції *Hear, hear* видно, що мета комунікації була досягнута, що мовець коментує у подальшому розгортанні репліки, підкреслюючи, наскільки корисним є така підтримка для підкріплення сказаного ним (*It is quite useful to hear the odd “Hear hear”*).

Висловлення свого ставлення до подій парламентських дебатів обмежується цими словами, які є включеннями під час промови або виголошуються одразу після закінчення промови виступаючим. Як декларується у трактаті Т. Е. Мея, учасникам дебатів не дозволено перебувати виступ освістуванням, співом чи іншою експресивною формою вираження схвалення чи засудження (*Members must not disturb a Member who is speaking, by hissing, chanting, clapping, booing, exclamations or other interruptions*).

У процесі голосування під час дебатів, законотворчого процесу, або погодження певного регламенту, учасники дебатів Палати Громад промовляють разом вигук: *Aye* або *No*. Стверджувальний вигук *aye*, що вважається застарілим, і вживається лише у ситуації голосування вголос (*archaic except in voting by voice* [5]), повсякчасно використовується під час дебатів і є відмінною рисою Палати Громад британського парламенту, що стає ще однією яскравою демонстрацією прив’язаності британців до традицій і підтримання поступального характеру у проведенні дебатів. Для учасників дебатів, які належать до Палати Лордів, характерним є використання слів *content* та *not content*, які висловлюють задоволення та незадоволення від того, що відбувається у дебатах. Ця форма вираження своєї згоди / незгоди є більш сучасною та повсякчасно вживаною в англійській мові.

Інколи члени парламенту виражають своє здивування емоційним вигуком *Wooh!*, що слу-

гує вираженню емоційного здивування та зазвичай притаманний гіперактивним емоційним людям [13], якими себе часто виявляють учасники парламентських дебатів у Сполученому Королівстві. Проте використання цього вигуку під час дебатів є поодиноким. Наприклад, у зверненні прем’єр-міністра до одного із комунікантів, із реплікою якого він повністю погоджується, інші учасників дебатів висловлюють здивування від сказаного вигуком *Wooh*, який виражає здивування від неочікуваності такої репліки та незгоди:

*The Prime Minister: You are absolutely right- [Hon. Members: “Wooh!]* *Sorry, he is absolutely right-I will get the hang of it eventually-and we will be prioritising social housing, not least because the last Government left a huge black hole that they refused to fund-* (HC Deb 25 May 2010: Column 48).

Виявом експресивної реакції учасників парламентських дебатів є також емотивний прислівник *more*, що слугує стимулюванню більшого інформативного наповнення подальших висловлювань комунікантом. Так, під час дебатів, пов’язаних із гострими актуальними проблемами продажу британського національного майна, учасники дебатів вимагають більшої деталізації розвитку головної теми:

*May we have a debate about the sale of UK national assets? (Hon. Members: “More!”)* *Since this Chancellor came to office he has sold off the student loan book, the Royal Mail and the future of our nuclear power industry, and he announced yesterday that he will sell off the Land Registry.*

Посилення емотивності також відбувається за рахунок вигуку *ah*, значення якого контекстуально обумовлене та варіюється від вираження розуміння, задоволення, здивування до незгоди, розчарування, а також є сигналом того, що щось було помічено. Так, у дебатах з питань виходу Сполученого Королівства зі складу ЄС, учасник обговорення від Лейбористської партії висловлює підтримку вибору британського народу для протиставлення своєї політики із політикою офіційного уряду, який не висловлює повної згоди із новим міжнародним курсом. Перформатив згоди щодо вибору народу викликає бурхливу реакцію інших учасників дебатів, які вигуком *ah*, сказаним хором, висловлюють підтвердження репліки однопартійця:

*Emily Thornberry: Of course we accept the democratic decision of the British public – [Hon. Members: “Ah!”]. Of course we do. The difference between our side of the House and the Government side is that we want to leave the European Union on*

*behalf of 100% – on behalf of the whole of this nation* (HC Deb 2 Nov 2016: Column 620).

Надмірну емотивність учасників парламентських дебатів зазвичай контролює Спікер парламенту, проте подекуди комуніканти також залучаються до контролю за поведінкою своїх колег. Зокрема, під час свого першого виступу новообраний прем'єр-міністр критикує діяльність попередників, оскільки після виборів відбулася зміна політичної сили:

The Prime Minister: I will get the hang of it eventually-and we will be prioritising social housing, not least because the last Government left a huge black hole that they refused to fund-

*Bob Russell (Colchester) (LD): Failed miserably, failed miserably!*

Один із учасників дебатів, який належить до парламентської коаліції, бурхливо висловлює свою підтримку експресивною посилено негативно оцінною лексикою *failed miserably*. Прем'єр-міністр у своїй відповіді перериває хід розвитку виступу та використовує мовленнєвий акт директиву для встановлення порядку під час дебатів, оскільки подібні висловлення не дозволяються в парламенті:

*The Prime Minister: I ask the hon. Gentleman to calm down* (HC Deb 25 May 2010: Column 48).

Парламентські дебати Сполученого Королівства неможливі без взаємних глузувань та протистоянь Консерваторів і Лейбористів, які створюють характерну для британських парламентських дебатів пожвавлену атмосферу. На думку психологів, така атмосфера створюється у результаті так званого «зараження» як схильності людини до певного психологічного стану. Зараження проявляється шляхом передавання певного емоційного стану чи психічного настрою. Комуніканти використовують гостро критичні та яскраво виражені негативні коментарі до опонентів, заражаючи своїм ставленням й інших учасників дебатів. Такі політичні лідери отримують підтримку своїх однопартійців, що проявляється в вищезазначених вигуках. У критичних ремарках прослідковуються риси обох політичних сил, що складають основу концептуальної опозиції свій :: чужий, оскільки, прикладом, Консерваторів критикують за нездатність слідувати духу часу, надмірну консервативність у поглядах та політичній лінії партії, що зазвичай виражено метафорою часу (*turn the clock back*):

*The trouble with the Conservative Party is that it has turned the clock back every single second* (HC Deb 7 Oct 2009: Column 857).

Критична оцінка діяльності опонентів посилюється в період передвиборчих перегонів та

розкриває недоліки програм політичних опонентів на тлі позитивної оцінки роботи власної політичної сили. Зокрема, у своєму виступі доповідач від провладної партії схвально оцінює роботу свого однодумця, посилюючи позитивну конотацію означальними прислівниками способу дії: *assiduously* (*showing hard work, care, and attention to detail* [5]) та *effectively* (*in such a manner as to achieve a desired result* [14]), які якнайкраще створюють імідж, що характеризує старанного політика, який ретельно та ефективно виконує свою роботу:

*Dr. Spink: Knowing how assiduously and effectively my right hon. Friend the Minister of State performs her duties, I ask whether she has found time to visit any prisons in the past few months in order to assess for herself the effectiveness of the work undertaken to cut off the supply of drugs to prisoners* (HC Deb 20 Mar 1997: Column 1058).

У продовженні цієї промови комуніканти, вихваляючи свого однопартійця, критикує плани опозиції. Негативна оцінка майбутньої роботи Лейбористів у випадку їхньої перемоги на виборах виражається через метафоричну репрезентацію В'ЯЗНИЦЯ як ТЕАТРУ. Зокрема, політик висловлює думку, що Лейбористи перетворять суворий виправний заклад на театр із пом'якшеним режимом утримання злочинців (*the playhouses that Opposition Members would make them*):

*Does she agree that we certainly need to do more work to continue to stop drugs reaching prisoners so that prisons may be austere but reforming institutions, rather than the playhouses that Opposition Members would make them?* (HC Deb 20 Mar 1997: Column 1058).

Така асоціація значно посилює вплив висловлювання на потенційних адресатів – виборців. При цьому використання цієї метафори засвідчує широкий спектр її застосування та всеохоплюючий характер театральності політичного дискурсу парламентських дебатів Сполученого Королівства.

У парламентських дебатах Сполученого Королівства дух конкуренції та ворожнечі поєднуються з елементами гумору, іронії та насмішки. Така експресія пов'язана з десакаралізацією ритуалу, із переоцінкою ідеологічних цінностей, із викриттям лексичних фантомів.

Оцінюючи вищесказане іншими учасниками дебатів, комуніканти обох Палат використовують також загальнорозповсюджені клішовані фрази на позначення свого схвального ставлення до сказаного або ввічливої вдячності за проявлений інтерес до теми обговорення:

*Rev. Martin Smyth: We welcome that information* (HC 17 Dec 2015: Column 1057).

*The Prime Minister: I am very grateful for the hon. Gentleman's question* (25 May 2010: Column 48).

Комуніканти у своїх репліках також оперують прислівниками *very* та *extremely*, які слугують лексичними інтенсифікаторами для посилення оцінного значення. Такі прикметники-інтенсифікатори вжиті учасниками дебатів як в Палаті Громад, так і в Палаті Лордів:

*Baroness Chisholm of Owlpen: I thank my noble friend for that very interesting point* (HL Deb 29 Nov 2014: Column 1045).

*Mr. George Stevenson (Stoke-on-Trent, South): This is an extremely important debate* (HC Deb 1 Dec 1997: Column 106).

У разі висловлення свого негативного ставлення до почутого, учасники дебатів інколи є різко критичними та використовують різні епітети в залежності від ситуації. Так, у дебатах, присвячених відносинам Сполученого Королівства із Європейським Союзом, один із комунікантив Палати Лордів негативно оцінює еміграційну політику ЄС, характеризуючи її підтримку оцінно-емотивним епітетом *foolish (unwise, stupid, or not showing good judgement [Camb. D.])*:

*My Lords, I think I have just explained why that might be a foolish position* (HL 30 Nov 2016: Column 777).

В обговоренні фіскальної політики лейборист Дж. Корбін висловлює негативну оцінку змінам в системі оподаткування, анонсованим консерваторами, прикметником *shameful*, що апелює до гідності та моралі учасників дебатів. Посилення негативної конотації відбувається за рахунок прислівника *absolutely*:

*Jeremy Corbyn: I thank the Prime Minister for that, but it leads me neatly on to what happened yesterday, when the House sadly voted for proposals that will cost families who are affected by the change in tax credits £1,300 per year. That is absolutely shameful* (HC Deb 16 Sep 2015: Column 1039).

**Висновки.** Отже, британці, характеру яких притаманна стриманість і холодність, потребують ситуацій, в яких вони можуть обмінюватися критичними висловлюваннями та продемонструвати своє ставлення та емоції. Відповідно, коли мова йде про вирішальні гострі питання політичного, економічного чи соціального життя країни, учасники парламентських дебатів не стримують своїх емоцій і користуються можливістю «виплеснути» їх. Емотивність та оцінність їхніх реплік під час парламентських дебатів посилюється за рахунок використання влучних метафоричних моделей. Перспективою подальших досліджень є детальне дослідження інформаційного компоненту висловлення учасників парламентських дебатів Сполученого Королівства.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Fairclough N. Analyzing discourse : Textual analysis for social research. London: Routledge. 2003. 270 p.
2. Fairclough, N. Critical Discourse Analysis. Boston : Addison Wesley, 1995. 135 p.
3. Hamilton, M. A, Mineo P. J. A Framework for Understanding. *Journal of Language and Social Psychology*. 1998. Vol. 17. № 1. P. 3–35.
4. Conduct in the Chamber. URL: <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm199798/cmselect/cmmodern/600iv/md0404.htm> (дата звернення: 21.08.2023)
5. Cambridge Dictionaries Online. URL: <http://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 21.08.2023)
6. Your Dictionary. URL: <http://www.yourdictionary.com> (дата звернення: 21.08.2023)
7. Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/> (дата звернення: 20.08.2023)
8. Самохіна В. О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США: монографія. Вид. 2-е, перероб. і доп. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012б. 360 с.
9. UK Parliament. URL: <https://www.parliament.uk> (дата звернення: 20.08.2023)
10. Dawson R. Conclusion: Present and Future of Britain. *British cultural identities*. London & New York: Routledge, 1997. P. 316–330.
11. Childs P. Place and Environment: nation and region. *British cultural identities*. London and New York, 1997. P. 45–80.
12. On clapping in the Chamber. URL: <http://thoughtundermined.com/2015/05/28/on-clapping-in-the-chamber/> (дата звернення: 20.08.2023)
13. Urban Dictionary. URL: <http://www.urbandictionary.com/> (дата звернення: 20.08.2023)
14. Oxford Dictionaries. URL: <http://oxforddictionaries.com/> (дата звернення: 21.08.2023)